**ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA**

Lieta Nr.A420462711
AA43-1186-14/15

# SPRIEDUMS
## Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 27.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnesis referents M.Birzgalis,
tiesneses R.Paegle un V.Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par veselībai nodarītā kaitējuma kompensēšanu, sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 15.maija spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] 2011.gada 4.janvārī /pers. C/ vērsās ar iesniegumu Aizsardzības ministrijā par kompensācijas piešķiršanu sakarā ar kaitējumu, kas karavīra veselībai nodarīts viņa dienesta pienākumu izpildes dēļ.

[2] Ar 2011.gada 27.janvāra Aizsardzības ministrijas lēmumu (protokols Nr.2) (turpmāk – Lēmums) atvaļinātajam karavīram /pers. C/ atteikts kompensēt veselībai nodarīto kaitējumu.
Lēmumā norādīts, ka karavīram tiesības uz veselībai nodarītā kaitējuma kompensāciju saskaņā ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma (turpmāk – Atlīdzības likums) 33.pantu un Ministru kabineta 2010.gada 16.novembra noteikumu Nr.1042 „Noteikumi par karavīru sociālajām garantijām" IX nodaļas „Karavīra veselībai nodarītā kaitējuma kompensācija" (turpmāk – Noteikumi Nr.1042) nosacījumiem ir gadījumā, ja kaitējums viņa veselībai ir nodarīts trešās personas prettiesiskas vai neatļautas darbības rezultātā, kas ir bijusi tieši vērsta pret karavīru viņa statusa vai dienesta pienākumu izpildes dēļ (sakarā ar viņa dienesta pienākumu izpildi).
Izskatāmajā gadījumā /pers. C/ norādītais veselības kaitējums (slimība) nav nodarīts Atlīdzības likuma 33.panta izpratnē.

[3] 2011.gada 9.martā Administratīvajā rajona tiesā saņemts /pers. C/ (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.
Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.
[3.1] Lēmumā ietvertā tiesību normu interpretācija ir neatbilstoša Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī – APL) 2.panta mērķim, kā arī neatbilst APL 7. un 8.pantā noteiktajam tiesiskuma un tiesību normu saprātīgas piemērošanas principam.
[3.2] Lēmumā nepamatoti analizēts jēdziens „kaitējums", apskatot to kontekstā ar citiem likumiem - Civillikumu, Krimināllikumu. Pati analīze nav korekta, jo jēdziens „kaitējums" nav tieši skaidrots visos Lēmumā minētajos likumos, un tā interpretācija konkrētajā gadījumā vispār nav piemērojama.
[3.3] Noteikumu Nr.1042 1.7.apakšpunkts paredz noteikt arī karavīra veselībai nodarītā kaitējuma apmēru, ja tas radies sakarā ar karavīra dienesta pienākumu izpildi, un tā kompensēšanas kārtību. Pieteicējs saskaņā ar Noteikumu Nr.1042 59.punktu 2011.gada 4.janvārī iesniedza iesniegumu, pievienojot tam izrakstu no slimības apliecības Nr.84 un izziņu Nr.02.5-02/438 par karavīra mēnešalgu.
Pieteicējs savu 2011.gada 4.janvāra iesniegumu iesniedza saistībā ar Atlīdzības likumu, kas ir speciālais normatīvais akts attiecībā uz valsts un pašvaldību iestāžu darbinieku atlīdzības jautājumu līdzvērtīgu nosacījumu noregulēšanu.
[3.4] Noteikumu Nr.1042 projekta anotācijā skaidrota Atlīdzības likuma 33.panta un 21.panta tiesību normu mijiedarbība attiecībā uz kompensāciju izmaksu: „noteikumu projektā paredzēts, ka karavīra veselībai nodarītā kaitējuma kompensāciju neizmaksā, ja karavīrs ir saņēmis Atlīdzības likuma 21.panta pirmajā, otrajā vai trešajā daļā paredzēto

pabalstu, lai karavīrs par vienu un to pašu veselībai nodarītu kaitējumu nesaņemtu atlīdzību divas reizes – saskaņā ar Atlīdzības likuma 21.pantu pabalstu un saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem – kompensāciju." Tāpēc atzīstams, ka Lēmumā ietvertā tiesību normu interpretācija neatbilst likumdevēja gribai un netiek sasniegts izdotās tiesību normas mērķis, kurš izriet gan no Noteikumu Nr.1042 projekta anotācijas, gan no šo noteikumu un Atlīdzības likuma tiesību normu sistēmiskas apskates.

[3.5] Iestāde Lēmumā ir atzinusi, ka veselības kaitējums (slimība) pastāv, un neapstrīd pieteicēja iesniegumam pievienotās Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas izdotās izziņas atbilstību, kuras saturā ir norādīta cēloņsakarība starp veselības kaitējumu un dienesta pienākumu pildīšanu.

[3.6] Pieņemot Lēmumu, iestāde nav ievērojusi APL 62.pantā noteikto, jo pieteicējs nav aicināts izteikt savu viedokli un argumentus, un APL 67.panta otro daļu.

[4] Tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos Aizsardzības ministrija (turpmāk – atbildētāja vai ministrija) pieteikumu neatzīst un uzskata to par noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norāda, ka, lai ievērotu Atlīdzības likuma 33.pantu, kurš nosaka priekšnoteikumus amatpersonas veselībai nodarītā kaitējuma kompensācijas piešķiršanai un būtu pamats karavīram izmaksāt kompensāciju, iestādei bija jākonstatē šādi priekšnoteikumi: 1) karavīra veselībai nodarīts kaitējums un 2) kaitējums veselībai nodarīts sakarā ar karavīra dienesta pienākumu izpildi. Pieteicēja viedokļa uzklausīšana šajā gadījumā nevarēja ietekmēt lietas iznākumu un Lēmuma saturu pēc būtības.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 15.maija spriedumu /pers. C/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu noraidīts.

Spriedums motivēts šādi.

[5.1] Tiesa konstatēja, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicējs līdz 2010.gada 30.jūnijam bija amatpersona, attiecībā uz kuru Atlīdzības likuma 33.pantu varēja piemērot tajā paredzētajos gadījumos. Tāpat lietā nav strīda, ka pieteicējs ir ieguvis slimību militārā dienesta laikā, pildot militārā dienesta pienākumus, ko apstiprina NBS Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas izraksts no slimības apliecības Nr.84.

Lietā ir strīds par to, vai pie šādiem apstākļiem pieteicējam ir tiesības uz Atlīdzības likuma 33.pantā paredzēto kompensāciju. Pieteicējs uzskata, ka viņam ir tiesības uz kompensāciju, jo pieteicējs ir guvis slimību militārā dienesta laikā, pildot militārā dienesta pienākumus. Savukārt iestāde uzskata, ka pieteicējam nav tiesību uz kompensāciju, jo Atlīdzības likuma 33.pants tiesības uz kompensāciju paredz tikai gadījumā, ja kaitējums veselībai radies citas personas rīcības rezultātā. Līdz ar to lietā ir strīds par Atlīdzības likuma 33.panta interpretāciju.

[5.2] Tiesa secināja, ka Atlīdzības likuma 33.pants neparedz kompensāciju gadījumos, kad amatpersonai dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, ir radusies slimība.

[5.3] Tiesas ieskatā šī secinājuma pareizību apliecina arī Atlīdzības likuma 21.panta regulējuma izvērtējums. Atlīdzības likuma 21.pants paredz, ka karavīram ir tiesības uz vienreizēju pabalstu, ja viņa veselībai ir radies kaitējums dienesta pienākumu pildīšanas laikā. Šī panta pirmā daļa paredz, ka karavīrs var saņemt pabalstu, ja viņam ir noteikta invaliditāte aktīvā dienesta laikā vai gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta tāda ievainojuma dēļ, kas gūts dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, vai tādas slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība). Šī panta otrā daļa paredz pabalstu karavīram, kurš aktīvā dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, guvis veselības bojājumus, bet kuram nav noteikta invaliditāte. Savukārt šī panta trešā daļa paredz pabalstu karavīram, kurš, pildot militāro dienestu, ir saslimis, pēc ārstēšanās atzīts par turpmākajam aktīvajam dienestam nederīgu un tāpēc pirms dienesta (līguma) termiņa beigām atvaļināts no profesionālā dienesta. No šī panta izriet, ka pabalstus karavīrs var saņemt, ja attiecīgais kaitējums, kas radies veselībai, ir konstatēts, kamēr karavīrs ir dienestā. Kā izņēmums ir paredzēts tas, ka atbilstoši Atlīdzības likuma 21.panta pirmajai daļai pabalstu var saņemt arī tad, ja invaliditāte noteikta gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta. Ņemot vērā minēto, ir secināms, ka jautājums par kaitējumu veselībai, kas karavīram radies, pildot dienesta pienākumus, ir regulēts šajā pantā. Ja likumdevējs būtu vēlējies noteikt, ka karavīram ir tiesības uz pabalstu vai kompensāciju par jebkuru slimību, kas radusies dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, tas būtu noregulēts Atlīdzības likuma 21.pantā. Nav saskatāms loģisks pamatojums tam, kāpēc šāds jautājums būtu jāregulē citā pantā, kurā pamatā tiek runāts par zaudējumu vai kaitējumu, ko nodara cita persona sakarā ar dienesta pienākumu izpildi.

[5.4] Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka Atlīdzības likuma 33.pants arī līdz 2011.gada 16.jūnija grozījumu spēkā stāšanās brīdim paredzēja kompensāciju par kaitējumu veselībai tikai tad, ja kaitējums radies citas personas rīcības rezultātā.

[5.5] Atlīdzības likuma 33.pantā Ministru kabinets ir pilnvarots noteikt kaitējuma atlīdzinājuma (kompensācijas) apmēru un atlīdzināšanas kārtību, nevis noteikt gadījumus, kad kompensācija ir izmaksājama. Līdz ar to Ministru kabinets ar noteikumiem nebija tiesīgs paplašināt likumā noteikto gadījumu loku, kad kompensācija ir izmaksājama. Tā kā tiesa secināja, ka Atlīdzības likuma 33.pants arī līdz 2011.gada 16.jūnija grozījumu spēkā stāšanās brīdim paredzēja kompensāciju par kaitējumu veselībai tikai tad, ja kaitējums radies citas personas rīcības rezultātā, tad ar Ministru kabineta noteikumiem šis regulējums nevarēja tikt mainīts.

[5.6] Tiesa konstatēja, ka no lietas materiāliem neizriet, ka NBS Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas izrakstā no slimības apliecības Nr.84 norādītās saslimšanas pieteicējam būtu radušās citas personas rīcības rezultātā, tādējādi pieteicējam nav tiesību uz kompensāciju, pamatojoties uz Atlīdzības likuma 33.pantu. Līdz ar to tiesa atzina, ka nepastāv priekšnoteikumi pieteicēja prasītā labvēlīga administratīvā akta izdošanai par veselībai nodarītā kaitējuma kompensēšanu un

pieteikums ir jānoraida.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 15.maija spriedumu /pers. C/ iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

Atlīdzības likuma 2011.gada 16.jūnija grozījumi, papildinot likuma 33.pantu ar attiecīgo teikumu, norāda uz to, ka jau sākotnēji bija iespējams tiesību normu veidot saturiski atbilstošu minētajos grozījumos noteiktajai redakcijai. Tāpēc pieteicējs nepiekrīt tiesas secinājumam, ka šie grozījumi precizē jau iepriekš paredzēto kompensācijas veidu, un minētais ir pretrunā ar Noteikumiem Nr.1042. No tiesību normas satura izriet, ka pieteikumu par veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzību var iesniegt arī arodslimības vai nelaimes gadījuma rezultātā. Tieši normas satura dēļ tiesa savā spriedumā Noteikumus Nr.1042 atzinusi par prettiesiskiem, jo to saturs paplašinot to personu loku, kas varot šādas kompensācijas pieprasīt. Tiesa nav izvērtējusi pieteicēja norādīto uz abu tiesību normu saistību. Pieteicējam nozīmīgs lietā šķiet Noteikumu Nr.1042 anotācijā norādītais, ka „par vienu un to pašu veselībai nodarītu kaitējumu" un, ja likumdevējs jau sākotnēji būtu gribējis 33.panta normu veidot atbilstoši tiesas secinājumiem, tad lieka būtu Noteikumos Nr.1042 norāde, ka, izmaksājot kompensāciju, netiek izmaksāts pabalsts. Ja likuma 33.pants regulētu tik šauru gadījumu loku kā personas prettiesiskas darbības radīts kaitējums karavīra veselībai, un kas pēc būtības būtu pilnīgi pretējs Atlīdzības likuma 21.pantā uzskaitītajam, tad jau arī pēc būtības nevajadzētu Noteikumos Nr.1042 „nodrošināties" ar norādi, ka katrā ziņā izmaksā tikai vienu no diviem – pabalstu vai kompensāciju.

Visās uzskatītajās tiesību normās vērojams neloģiskums, piemēram, nepilnības apliecina tas, ka tiesas, Saeimas Juridiskās komisijas un Ministru kabineta vērtējumi par vienu attiecīgo tiesību normu ir atšķirīgi. Taču Noteikumi Nr.1042 ir joprojām spēkā noteiktajā redakcijā, arī pēc 2011.gada 16.jūnija grozījumiem Atlīdzības likuma 33.pantā, uz kā pamata personai ir iespēja saņemt kompensāciju par personas pašas veselībai nodarīto kaitējumu, kura pazīmes atbilst gan arodslimības, gan citiem gadījumiem.

Turklāt, apskatot uz Atlīdzības likuma 21.panta pamata izdoto Ministru kabineta 2010.gada 29.jūnija noteikumu Nr.605 „Kārtība, kādā izmeklē un uzskaita nelaimes gadījumus, kuros cietuši karavīri dienesta laikā un zemessargi, pildot dienestu Zemessardzē" 2.3.apakšpunktu, kas noteic, ka nelaimes gadījumus izmeklē un uzskaita, lai noteiktu personas, kas ir pieļāvušas militārajos reglamentos un citos normatīvajos aktos noteikto prasību pārkāpumus, kuru dēļ ir noticis nelaimes gadījums, secināms, ka tiesību normā minētie pārkāpumi ir kvalificējami kā prettiesiska rīcība, kas var būt par iemeslu veselības bojājumiem. Tātad arī uz Atlīdzības likuma 21.panta pamata konstatētie veselības bojājumi var būt nodarīti citas personas prettiesiskas rīcības rezultātā.

Acīmredzami, ka Atlīdzības likuma 33.pants nav attiecināms tikai uz citas personas prettiesiski nodarītu kaitējumu, jo kāpēc likumā noteikt atsevišķu pantu kaitējuma atlīdzībai, kas iegūts citas personas prettiesiskas rīcības dēļ, ja arī uz Atlīdzības likuma 21.panta izdotie noteikumi norāda uz šādiem prettiesiskas rīcības gadījumiem. Turklāt jau pieminēto Noteikumu Nr.1042 normu saturs arī apliecina pretējo.

Pieteicējam pastāv pamatotas šaubas, vai ir īstenots tiesiskās paļāvības princips. Paļaujoties uz spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, pieteicējs veica nepieciešamo medicīnisko pārbaudi, kuras rezultātā tika izdota izziņa, kas apliecina dienesta laikā iegūtu kaitējumu veselībai. Tādējādi nevarēja rasties šaubas par normatīvo aktu attiecināmību uz pieteicēju. Pieteicējs lūdz apgabaltiesu izprasīt no atbildētājas protokolu Nr.2 pilnā redakcijā, kā arī citus protokolus un ar tiem saistītos materiālus, piemēram, personu iesniegumus par kompensācijas piešķiršanu.

[7] Par pieteicēja apelācijas sūdzību atbildētāja iesniedza rakstveida paskaidrojumus, kuros norādīts, ka ministrija apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un lūdz to noraidīt.

[8] Saskaņā ar APL 304.panta pirmo daļu apgabaltiesa apelācijas sūdzību izskata rakstveida procesā.

**Motīvu daļa**

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[10] Apgabaltiesa konstatē, ka lietā ir strīds par to, vai pieteicējam saskaņā ar Atlīdzības likuma 33.pantu pienākas kompensācija par veselībai nodarīto kaitējumu.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa, izskatījusi lietu pēc būtības, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos pierādījumus, izvērtējusi apelācijas sūdzībā minētos argumentus, secina, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams, pirmās instances tiesa ir noskaidrojusi visus būtiskos lietas apstākļus, spriedumā analizējusi pierādījumus un sniegusi tiem pareizu juridisko novērtējumu, tādēļ Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances spriedumā izteiktajai motivācijai (sk. šī sprieduma [5] punktu) un atkārtoti to nenorāda.

[12] Papildus apgabaltiesa norāda, ka Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments, izvērtējot grozījumus Atlīdzības likumā, kas stājās spēkā 2011.gada 1.augustā, un šo grozījumu izstrādes materiālus, jau vairākās

līdzīgās lietās ir atzinis, ka arī pirms šiem grozījumiem Atlīdzības likuma 33.pants attiecās vienīgi uz tādu zaudējumu un kaitējuma kompensēšanu, kas nodarīts citas personas rīcības rezultātā. Ar grozījumiem normas teksts precizēts, pietuvinot normas vārdisko saturu likumdevēja mērķim, nevis norma grozīta pēc būtības. Noteikumu Nr.1042 60.3.apakšpunkts nav uzskatāms par tiesisku pamatu kompensācijas pieprasīšanai par kaitējumu, ko nav radījusi cita persona (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014.gada 11.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-113/2014 7. un 8.punktu, 2014.gada 14.februāra rīcības sēdes lēmuma Nr.SKA-0219-14 7.punktu*).

Tā kā apgabaltiesa nekonstatē, ka kaitējums pieteicēja veselībai būtu radies citas personas rīcības rezultātā, secināms, ka pieteicējam nav tiesību uz Atlīdzības likuma 33.pantā paredzēto kompensāciju.

[13] Ņemot vērā minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka /pers. C/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu ir noraidāms.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pamatots.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

**nosprieda**

Noraidīt /pers. C/pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. C/ tiktu izmaksāta kompensācija par veselībai nodarīto kaitējumu, pamatojoties uz Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 33.pantu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentam viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents M.Birzgalis

Tiesneses R.Paegle

V.Zommere